

INHOUDSTAFEL

I. Putumayo Peru

- 1 Het begin
- 2 Visie en missie
- 3 Organigram

II. Situering

III. Bevolking

IV. Belangrijkste uitdagingen in het gebied

- 1 De Zona Reservada de Güeppí en het lote 117
- 2 De ontoegankelijkheid van het gebied
- 3 Politieke context
- 4 Kwetsbaarheid van de gemeenschappen
- 5 Gezondheid en onderwijs

V. Recente ontwikkelingen

VI. Eerdere projecten

VII. Activiteiten in 2010

- 1 Gezondheid
- 2 Onderwijs
- 3 Organisatieversterking
  - Het traject naar versterking
  - Legale opvolging en sanering
  - Acties en belangrijke thema's

VIII. Samenwerking met overheden en andere organisaties

IX. Samenwerkingsakkoorden

X. Financieel overzicht 2010

XI. Vooruitzichten 2011

- 1 Gezondheid
- 2 Onderwijs
- 3 Organisatieversterking

LIJST MET AFKORTINGEN

AIDSESP:	Asociación Interétnica para el Desarrollo de la Selva Perúana (NL: Interetnische Organisatie voor de Ontwikkeling van het Peruaanse Regenwoud)
APB:	vzw Putumayo (België)
APP:	Asociación Putumayo Perú
CEDIA:	Centro para el Desarrollo del Indígena Amazónico (NL: Centrum voor de Ontwikkeling van de Amazone-indiaan)
DAR:	Derecho, Ambiente y Recursos Naturales (NL: Recht, Milieu en Natuurlijke Rijkdommen)
FIKAPIR:	Federación Indígena Kichwa del Alto Putumayo Inti Runa (NL: Inheemse Federatie van Kichwa van de Alto Putumayo Inti Runa)
IAO:	Internationale Arbeidsorganisatie
IBC:	Instituto del Bien Común
IIRSA:	Iniciativa para la Integración de la Infraestructura Regional Suramericana (NL: Initiatief voor de Integratie van de Zuid-Amerikaanse Regionale Infrastructuur)
OISPE:	Organización Indígena Secoya de Perú (NL: Inheemse Organisatie van Secoya van Peru)
ORPIO:	Organización Regional de los Pueblos Indígenas del Oriente (NL: Regionale Organisatie van de Inheemse Volkeren van het Oosten)
RC:	Reserva Comunal (NL: Communaal Reservaat)
SERNANP:	Servicio Nacional de Áreas Naturales Protegidas (NL: Nationale Dienst van Beschermd Natuurgebieden)
ZRG:	Zona Reservada de Guèppí

I. Putumayo Peru

1. Het begin

Putumayo Peru werd in november 2004 opgericht met als doel de inheemse volkeren aan de Alto Putumayo te versterken. De organisatie werd geregistreerd bij het Nationaal Bureau voor Openbare Registers (SUNARP) met Titel nr. 2004'00012025 en Deel nr. 1101038.

Putumayo Peru heeft een nauwe samenwerkingsband met haar zusterorganisatie in België, 'vzw Putumayo'. Deze organisatie werd opgericht in 2002 door Belgische rechtenstudenten die kennis maakten met de Kichwa en Secoya gemeenschappen gedurende en studiereis naar de Alto Putumayo, vergezeld door een onderzoekscommissie voor mensenrechten.

2. Visie en missie

Bij al haar activiteiten stelt Putumayo Peru de meningen van de inheemse organisaties in de regio (Inheemse Organisatie van Secoya van Peru - OISPE en Inheemse Federatie van Kichwa van de Alto Putumayo - FIKAPIR) op de eerste plaats.

Op deze manier kan Putumayo Peru rekenen op het vertrouwen en het respect van de inheemse volkeren aan de Alto Putumayo, wat we als onze belangrijkste verworvenheid beschouwen.

- **Visie**

Volgens de visie van Putumayo Peru hebben de inheemse volkeren zelfbeschikkingsrecht. In het kader van dit recht beslissen zij zelf in vrijheid over de prioriteiten in hun economische, sociale en culturele ontwikkeling en over het beheer van hun natuurlijke rijkdommen.

- **Missie**

De missie van Putumayo Peru is het versterken van de capaciteiten en de organisaties van de inheemse volkeren in het bekken van de Alto Putumayo opdat zij:

- in vrijheid kunnen beslissen over de prioriteiten in hun gemeenschapsleven en hun ontwikkeling;
- zelf op een onafhankelijke manier hun natuurlijke rijkdommen en hun land kunnen beheren met als doel de biodiversiteit in het Putumayobekken te beschermen.

Om dit te bereiken ondersteunt Putumayo Peru voorstellen en initiatieven van de voornoemde inheemse organisaties en stelt zij hun meningen op de eerste plaats.

3. Organigram

Algemene vergadering

Sixto Shapiama del Castillo
Jill Lopez Lopez
Vanesa Liseth Pezo Ruíz
Ana Rosa Saenz Rodríguez
Alberto Chirif Tirado

Raad van Bestuur

Voorzitter: Sixto Shapiama
Penningmeester: Alberto Chirif
Archivaris: Ana Rosa Saenz Rodríguez

Medewerkers

Uitvoerend directeur: Sixto Shapiama
Technisch personeel
Zuid coördinator (permanent vertegenwoordiger van APB): Sarah Kerremans
Belgisch vrijwilliger (periode van 6 mnd)

SIXTO JOSE SHAPIAMA DEL CASTILLO

STUDIES

Volgde van 1992 tot 1997 hogere studies aan de Universidad Nacional de la Amazonia Peruana (UNAP) en behaalde in juli 2004 zijn diploma van landbouwingenieur.

WERKERVARING

- In 2002 was hij coördinator en technisch adviseur van het project 'Teelt, behandeling en zaaien van de boon Pindaito in het bekken van de Momónrivier in 3 gemeenschappen: Puerto Gen Gen, Centro Fuerte y Roca Fuerte', bij de ngo APA.
- In 2003 was hij technisch adviseur binnen het project 'Zaaien van de boon Caupí in restingagebied aan de Bajo Amazonas' voor het ministerie van Landbouw.
- In 2004 werkte hij al als medewerker ter plaatse voor het opstarten van een rijstteeltproject in het Putumayobekken met 4 inheemse gemeenschappen Huitoto (Puerto Limón, Puerto Alegre, San Francisco de Ere y Ere) voor Putumayo Peru.
- Technisch adviseur bij het zaaien en telen van sacha inchi in 18 gemeenschappen in het bekken van de Momónrivier bij het bedrijf PROASA.

ALBERTO CHIRIF TIRADO

STUDIES

Antropoloog, afgestudeerd aan de Universidad Nacional Mayor de San Marcos.

WERKERVARING

- Zijn professionele leven staat reeds 40 jaar in het teken van het Amazonegebied, in het bijzonder met betrekking tot de collectieve rechten van de inheemse volkeren.
- Werkt op dit moment als onafhankelijk extern adviseur.
- Auteur van verschillende gespecialiseerde artikels en verzamelwerken, zoals *Atlas de Comunidades Nativas* (1977), *El Indígena y su Territorio* (1991) en *Marcando Territorio. Progresos y limitaciones de la titulación de territorios indígenas en la Amazonía* (2007).
- Was adviseur bij verschillende representatieve instellingen zoals AIDSESEP en KANATARI.

VANESSA LIZETH PEZO RUIZ

STUDIES

Studeerde van 1998 tot 2003 aan de Universidad Nacional de la Amazonia Peruana en behaalde haar diploma van bosbouwkundig ingenieur.

WERKERVARING

- Uitbouw van de teelt in Camú Camú in het bekken van de Tigrerivier en in de gemeenschappen Belén, Santa Elena en 28 de Julio in de provincie Loreto.
- Werkervaring in sociale ontwikkeling in het Putumayobekken als Beheerder voor Sociale Ontwikkeling in het district Soplín Vargas.

- Op dit moment werknemer bij het Instituto de Investigación de la Amazonia Peruana (IIAP) voor het uitwerken van het 'Presupuesto del Proyecto de Plan de Impacto Rápido' in het kader van de institutionele samenwerking tussen het IIAP en DEVIDA.
- Kennis in het gebruik van systemen voor geografische informatie en in thema's betreffende ecologische en economische zonificatie.

ANA ROSA SAENZ RODRIGUEZ

STUDIES

Volgde van 1998 tot 2003 lessen aan de Universidad Nacional de la Amazonia Peruana en studeerde af als landbouwingenieur.

WERKERVARING

- Werkte in 2007 als expert te velde in het project 'teelt, behandeling en zaaien van camú camú in het bekken van de Ucayalirivier' voor het ministerie van Landbouw.
- In 2008 beheerde ze als coördinator het project 'bevordering van de rijstteelt in de regio Loreto' voor de regionale overheid van Loreto.
- In de periode 2009-2010 werkte ze bij de ngo IBC als coördinator van hun project in het bekken van de Bajo Putumayo.

JILL TERESA DE JESUS LOPEZ LOPEZ

STUDIES

Volgde van 1997 tot 2002 hogere studies aan de Universidad Nacional de la Amazonia Peruana om af te studeren als biologe.

WERKERVARING

- Werkte in 2007 als veldassistent voor het Field Museum project 'snelle inventaris, biologisch en sociaal' in het Putumayobekken, district Teniente Manuel Clavero.
- In 2008 was ze veldassistent voor het project 'inventaris van de belangrijkste faunasoorten in het reservaat van Allpahuayo Mishana' van de UNAP.
- Sinds 2009 werkt ze als technisch adviseur binnen het project voor viskwekerij in het Putumayobekken, district Teniente Manuel Clavero, voor de ngo CEDIA.

II. Situering

Het gebied van de Alto Putumayo is gelegen in het bekken van de Putumayorivier, op de grens tussen Peru en Columbia, in het district Teniente Manuel Clavero, in de provincie Maynas van het departement Loreto, Peru.

Ons werkingsgebied bevindt zich tussen de inheemse gemeenschap Lupita en de inheemse gemeenschap Atalaya. Op deze manier omvat ons werkingsgebied alle Kichwa en Secoya gemeenschappen gelegen binnen de Zona Reservada de Güeppi, een beschermd natuurgebied, en haar bufferzone, plus enkele gemeenschappen ten zuiden van dit natuurgebied.

Werkingsgebied van APP

III. Bevolking

Aan de Alto Putumayo wonen Kichwa, Secoya, Huitoto en mestiezen. De inheemse bevolkingsgroepen Kichwa, Secoya en Huitoto hebben reeds een lange geschiedenis in de regio. Eeuwen van turbulentie en aanpassing aan externe invloeden hebben grote veranderingen teweeggebracht in hun sociale, politieke en economische structuur. Deze inheemse gemeenschappen zijn echter nog steeds afhankelijk van hun bossen, watergebieden en rivieren voor hun onderhoud en levenskwaliteit.

Putumayo Peru ondersteunt 7 Secoya gemeenschappen en 22 Kichwa gemeenschappen aan de Alto Putumayo en haar organisaties, *Organización Indígena Secoya del Perú* (OISPE) en *Federación Indígena Kichwa del Alto Putumayo - Inti Runa* (FIKAPIR).

FIKAPIR vertegenwoordigt de gemeenschappen Nueva Esperanza, Miraflores, Nueva Angussilla, Urco Mirañó, Atalaya, Yabuyanós, Puerto Espejo, Nueva Florida, Inonia, Ipiranga, Puerto Velis, Soplín Vargas, Santa Rosa de Escalante, Puerto Lupita, Puerto Argelia, Puerto Nuevo, Peneyta, Nuevo Peneyta, Santa Teresita (Huitoto), Cedrito, Las Colinas en Pampa Hermosa, goed voor op zijn minst 3.500 Kichwa inwoners.¹

OISPE omvat de gemeenschappen San Martín, Bellavista, Nuevo Belén, Santa Rita, Mashunta, San Belén de Yaricaya en Guajoya (aan de Naporivier), welke ongeveer 600 Secoya vertegenwoordigen.

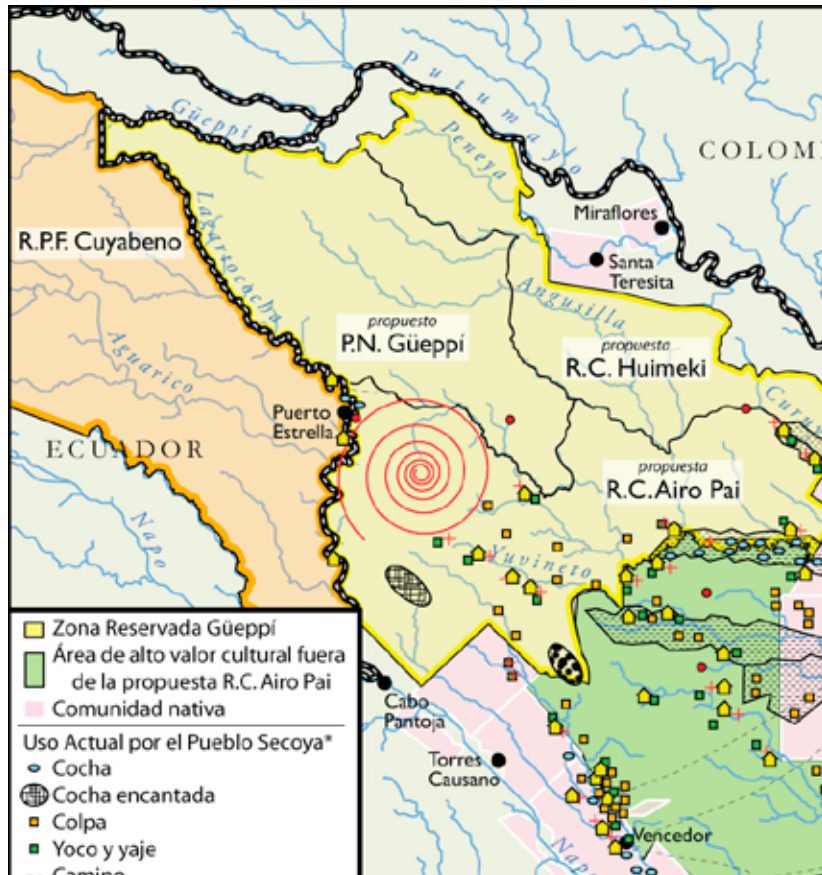
Binnen de bevolking zijn drie doelgroepen waaraan een bijzondere aandacht wordt besteed bij de activiteiten van APP, namelijk de vrouwen, de jongeren en de verkozen leiders.

¹ Dit is een schatting. Bij de laatste studie van het INEI van 2007 had het district Teniente Manuel Clavero een bevolking van 3.500. Na 2007 is de bevolking nog sterk gegroeid.

IV. Belangrijkste uitdagingen in het gebied

1. De Zona Reservada de Güeppi en het lote 117

Ons werkingsgebied omvat de ZRG, sinds 1997 een beschermd natuurgebied van 625.971 ha groot. In 2006, na jaren van onderhandelingen tussen de gemeenschappen en INRENA² (tegenwoordig SERNANP³), werd een akkoord bereikt over de categorisatie van de ZRG. Volgens het akkoord van Pantoja zou het gebied worden onderverdeeld in twee Communale Reservaten (HUIMEKI en Airo Pai⁴) en een Nationaal Park.

Bron: Field Museum

Op 23 maart 2006, kort na het akkoord van Pantoja, werd tussen Perúpetro S.A. en Petrobras Energía S.A. de Licentieovereenkomst voor de Exploratie en Exploitatie van Koolwaterstoffen in het Lote 117 (D.S. 019-2006-EM) gesloten. Dit gebied overlapt met de ZRG en de territoria en de erkende gemeenschappen van de Secoya en Kichwa in het bekken van de Napo en de Putumayo.

De inheemse volkeren werden niet geraadpleegd voor de concessie van het gebied, wat een overtreding is van Conventie 169 van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO).⁵ Daarenboven voelt de lokale bevolking zich, na de vele jaren onderhandelingen met betrekking tot de categorisatie van de ZRG, verraden door de Peruaanse staat en haar tegenstrijdige beleid. Terwijl de overheidsinstelling INRENA met hen samenwerkte voor het duurzaam beheer van hun ruimtes, gaf het machtigere ministerie van Energie en Mijnbouw hun grondgebied in concessie aan een petroleumbedrijf.

² Instituto Nacional de Recursos Naturales

³ Servicio Nacional de Áreas Naturales Protegidas

⁴ Airo Pai is de benaming die de Secoya aan zichzelf geven.

⁵ Artikel 15 van Conventie 169 zegt: 'Indien de eigendom van ondergrondse mineralen of grondstoffen de Staat toekomt, of indien deze het recht heeft over andere grondstoffen op het grondgebied, moeten de regeringen procedures opstarten of onderhouden met als doel de betrokken volkeren te consulteren, om te bepalen of de belangen van deze volkeren zouden worden bedreigd en in welke mate, alvorens een prospectie- of exploitatieprogramma van de voorkomende grondstoffen in hun gebied op te starten of toe te staan...'

De meerderheid van de inheemse gemeenschappen aan de Alto Putumayo wijzen elke petroleumactiviteit af.⁶ Het Defensoría del Pueblo (de Openbare Ombudsdienst) rapporteert sinds maart 2009 dat er lokaal een latent sociaal probleem bestaat en dat de Staat geen actie onderneemt om tot een oplossing te komen: de inheemse federaties van Secoya en Kichwa aan de Alto Putumayo blijven zich verzetten tegen de exploitatie van het lote 117, welke bij haar oprichting overheen de ZRG en de Reservaten van Napo Tigre en Napo Curaray werd ingepland.

2. De ontoegankelijkheid van het gebied

De ontoegankelijkheid van het gebied vormt een voornaamste reden van veel moeilijkheden: men kan zich niet richten tot bevoegde of hogere overheden en slechts weinig ngo's zijn er actief wegens de hoge werkingskosten. De sociale ondersteuning is er beperkt tot een absoluut minimum. Juridische problemen blijven aanslepen door de hoge kosten van eerdere welke juridische procedure, wat tot gevolg heeft dat verschillende gemeenschappen nog niet zijn gelegaliseerd.⁷

Veel belangrijke informatie geraakt niet in het gebied; er is geen toegang tot informatiebronnen en ten gevolge hiervan is er een gebrek aan kennis over verschillende belangrijke thema's om de eigen ontwikkelingsideeën te formuleren en verdedigen.

Er zijn weinig economische mogelijkheden en door de hoge transportkosten zijn de gemeenschappen erg beperkt in hun opportuniteiten om te communiceren, te vergaderen of zich te organiseren.

3. Politieke context

Veel problemen waar de inheemse gemeenschappen aan de Alto Putumayo mee te maken krijgen worden veroorzaakt of in stand gehouden door de politieke context in het land. Zonder te veel in detail te treden, is het belangrijk te wijzen op de historische en voortdurende verwaarlozing van de inheemse gemeenschappen, het gebrek aan respect voor hun rechten (in het bijzonder het recht op raadpleging), de criminalisering van het protest, de aanmoediging van onverantwoorde buitenlandse investeringen, de promotie van de ontginningspolitiek zonder rekening te houden met de gevolgen voor milieu en maatschappij, het gebrek aan belasting van de petroleumbedrijven en het ontbreken van duidelijke planning op zowel nationaal als regionaal niveau. In het geval van de Alto Putumayo moet gewezen worden op het tegenstrijdige beleid, met aan de ene kant het ministerie voor milieu, die de bescherming van het gebied promoot zonder in de nodige financiering voor zijn activiteiten te voorzien, en aan de andere kant het ministerie van Energie en Mijnbouw, welke de petroleumontginning in het gebied aanmoedigt zonder coördinatie of samenspraak met andere betrokken actoren.

4. Kwetsbaarheid van de gemeenschappen

Een gevolg van de vermelde problemen is de grote kwetsbaarheid van de gemeenschappen ten aanzien van de belangen van derden, in het bijzonder de volgende:

- illegale ontginners van natuurlijke rijkdommen, tegenwoordig vooral hout en vissoorten zoals paiche en arahuana, welke vooral vanuit Colombia opereren en zowel binnen de ZRG (waar de autoriteit van de ZRG met 14 parkwachters deze activiteiten tracht te controleren) als erbuiten actief zijn;
- de illegale teelt van cocabladeren, als enige economisch alternatief;
- de economische hegemonie van de Colombianen, die hoge prijzen vragen voor basisproducten;
- de petroleumbedrijven die een verdeel-en-heersstrategie toepassen en corruptie van de gemeenschappen en hun leiders.

5. Gezondheid en onderwijs

Tevens zijn er grote noden en gebreken binnen basisvoorzieningen zoals gezondheid en onderwijs, wat niet op voldoende wijze door de leiders wordt aangeklaagd. Een voorbeeld hiervan is de gemeenschap Progreso waar de benoemde onderwijzer sinds 2003 niet meer is opgedaagd, een feit dat tot nu toe noch door de gemeenschap noch door FIKAPIR werd aangeklaagd.

⁶ De inheemse gemeenschap Nueva Angusilla is voorstander.

⁷ De rechtspersoonlijkheid van een inheemse gemeenschap is essentieel wanneer deze wil optreden in rechte, bijvoorbeeld om deel te nemen aan het medebeheer van een communaal reservaat.

V. Recente ontwikkelingen

1. Lote 187

In mei 2010 ondersteunt de Peruaanse overheid de creatie van 15 nieuwe petroleumgebieden. In de zone van de Medio Putumayo ontstaat zo het lote 187, welke zich naast het lote 117 bevindt. Het lote 187 werd nog niet in concessie gegeven.

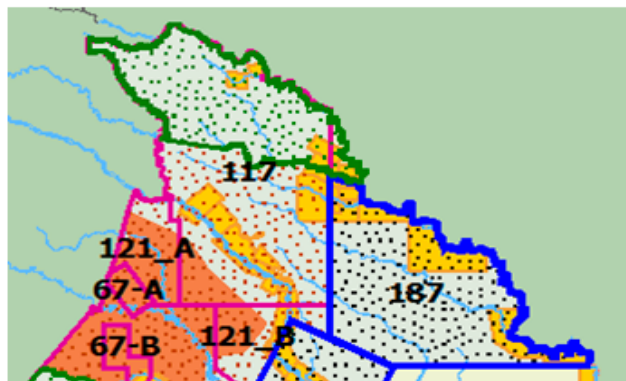
2. Lote 117: nieuwe bedrijven

In juni 2010 liet Petrobras Energía Perú 25% van het lote 117 over aan het Colombiaanse Ecopetrol en 25% aan het Japanse bedrijf INPEX. 50% van het gebied blijft in handen van Petrobras.

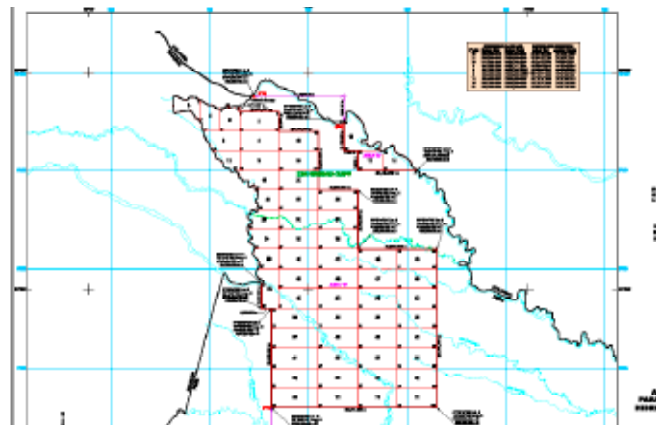
Volgens de vooruitgang in het werkschema van het lote 117, bevestigd door de informatie van Perúpetro, bevindt de overeenkomst zich in haar derde exploratieperiode. Deze duurt 24 maanden, van 14 april 2010 tot 13 april 2012. Gedurende de eerste exploratieperiode, welke 21 maanden duurde van 14 juli 2006 tot 13 april 2008, werden geologische en geofysische onderzoeken gedaan. In de tweede periode, 24 maanden van 14 april 2008 tot 13 april 2010, werden aerogravimetrie en aeromagnetometrie verricht over een lengte van 38.278 km. Zodoende bevindt het lote zich nu in haar derde exploratieperiode. In deze derde fase zullen er seismische proeven worden uitgevoerd in het gebied, welke veel schade kunnen teweegbrengen aan het ecosysteem, onder meer ten gevolge van geluidsoverlast veroorzaakt door de trillingen en het lawaai die zullen voortkomen uit deze proeven.

In september 2010 werd 20,06% van het lote 117 vrijgegeven. Rekening houdend met de oorspronkelijke oppervlakte van het gebied van 1.386.525,123 ha, komt deze 20,06% overeen met 274.485,600 ha, waardoor het huidige gebied dat onder het contract valt 1.094.039,523 ha omvat. Het vrijgegeven gebied komt voor een groot deel overeen met het voorgestelde territorium van het Communaal Reservaat HUIMEKI. Na deze inkrimping van het lote 117 bestaat het resterende gebied uit een zone A en B.

Mei 2010, naast het lote 117 wordt het nieuwe lote 187 gecreëerd

September 2010, lote 117 wordt opgedeeld in 117a en 117b

3. De Zona Reservada de Güeppí

Op 29 maart 2010 stuurde SERNANP naar het ministerie voor Milieu (MINAM) de technische dossiers en het voorstel voor de definitieve categorisatie van de ZRG als een nationaal park en twee communale reservaten. Deze worden op 30 maart door het ministerie ontvangen (reg. Nr. 003106-2010).

De directeur van het juridisch adviesbureau van het MINAM verzoekt op 13 juli 2010 aan SERNANP om een advies te vragen van het ministerie voor Energie en Mijnbouw (MEM), PerúPetro en INDEPA, over de bestaande rechten in de omgeving van de beschermde natuurgebieden waarvoor de definitieve categorisatie wordt aangevraagd.

SERNANP stuurt op 2 september 2010 een zending (356-2010) naar de algemeen secretaris van het ministerie voor Milieu met het technisch dossier voor de definitieve categorisatie van de ZRG. Dit technisch dossier omvat: een verslag (nr. 166-2010-SERNANP-DDE-OAJ) met het overzicht van de waarnemingen, voorstel van decreet, kaarten, memorie van toelichting, impact op de regelgeving, kosten-batenanalyse en een digitale versie van het technisch dossier. De documenten werden op 6 december 2010 ontvangen door het ministerie voor Milieu.

Na enige tijd verschijnt op 23 november 2010 een nieuw document: verslag 492 waarin de directeur van het juridisch adviesbureau van het MINAM aan SERNANP vraagt om het regularisatiedossier te actualiseren, opdat het voorstel van decreet, dat de categorisatie van de ZRG goedkeurt, de volgende twee punten zou bevatten:

1. de goedkeuringstermijn voor het masterplan en
2. de financiële duurzaamheid van het gebied.

Daarenboven tonen de documentatie en de zendingen nrs. 526-2010, 527-2010 en 528-2010 van 29 december 2010 aan dat SERNANP recentelijk de mening had gevraagd van het MEM, PerúPetro en INDEPA over de bestaande rechten in het gebied van het voorstel voor de categorisatie van de ZRG, zoals werd voorgesteld door de directeur van het juridisch adviesbureau in zijn verslag nr. 245-2010-OAJ-/MINAM van 13 juli 2010.

De voorlopige conclusie is dat er geen politieke wil bestaat om het akkoord van Pantoja goed te keuren en in de grenszone en/of het petroleumlote 117AB een nationaal park en twee communale reservaten op te richten.

De actoren binnen het Trinationaal Project⁸ (CEDIA, WWF Peru, AIDSESEP en SERNANP) kwamen samen in december 2010 en besloten op unilaterale wijze het technisch dossier voor het Communaal Reservaat HUIMEKI voor te bereiden, stellende dat deze prioriteit samenvalt met het vrijgeven van 20% van de totale oppervlakte van het lote 117 (274.485,60 ha) en van 95% van het totale gebied van het Communaal Reservaat HUIMEKI. De inheemse federaties FIKAPIR en OISPE hebben echter deze strategie verworpen, daar zij niet werden geraadpleegd en vanwege het niet respecteren van de solidariteit en eenheid die bestaat tussen de beide federaties sinds het begin van het categorisatieproces.

⁸ In de zone van de Alto Putumayo bestaat sinds 2009 het project 'een geïntegreerd landschap voor natuurbescherming en duurzame ontwikkeling: versterking van een regionaal systeem van beschermde gebieden en inheemse territoria in het trinationale bekken van de Putumayorivier', kortweg het Trinationaal Project genoemd. De drie landen zijn Peru, Ecuador en Colombia en het project wordt gefinancierd door de Europese Commissie en WWF Duitsland. Een van de specifieke taken is de categorisatie van de Zona Reservada de Güeppí. De uitvoerende organisaties binnen dit Trinationaal Project in Peru zijn: WWF Peru, de Interetnische Organisatie voor de ontwikkeling van het Peruaanse Regenwoud (AIDSESEP) en het Centrum voor de Ontwikkeling van de Amazone-indiaan (CEDIA).

VI. Eerdere projecten

1. Project duurzame productie: 'De rijstteelt als alternatief voor de teelt van coca'

Dit project werd opgestart in het jaar 2004, met de oprichting van het gemeenschapsbedrijf MOKIAI, bestaande uit 3 gemeenschappen in de Medio Putumayo (Puerto Alegre, San Francisco de Ere en Puerto Limón). Zoals bij de andere projecten, was het een initiatief van de gemeenschappen zelf ter ondersteuning van hun ontwikkeling en voor de verbetering van hun voedselvoorziening. Voor Putumayo Peru was het een ervaring in de ontwikkeling van duurzame landbouwprojecten, welke nog nuttig zal zijn in de vierde fase van het integraal project, welke recentelijk werd opgestart (cf. infra).

2. Het onderwijs- en gezondheidsproject 'Opleiding van een Secoya jongere tot verpleegkundige'

In 2006 begon de Secoya jongere Tomas Macanilla Levy zijn opleiding tot verpleegkundige in de stad Iquitos, een projectvoorstel vanuit OISPE met als doel de gezondheidszorg in de Secoya gemeenschappen te verbeteren. Tomas behaalde in augustus 2009 zijn diploma.

3. Versterking van inheemse organisaties en leiders

In 2006, na de toekenning van de petroleumconcessie aan het bedrijf Petrobras in het lote 117, vroegen de Kichwa en Secoya gemeenschappen aan Putumayo om hen te informeren en te helpen met betrekking tot de gevolgen en de juridische procedures. Ook werd aan Putumayo gevraagd om hen te versterken in relevante thema's en om de wettelijke sanering van de gemeenschappen en hun federaties op zich te nemen.

Zodoende concentreert Putumayo haar activiteiten sinds 2007 op acties ten behoeve van organisatieversterking en op juridische opvolging, door middel van workshops in het gebied, participatie van jonge leiders in de leidersschool van CONACAMI⁹, logistieke ondersteuning bij jaarlijkse congressen, persconferenties, ... In 2008 tekende Putumayo een overeenkomst met de Fundación Solsticio, een advocatengroep gespecialiseerd in inheemse thema's, welke Putumayo ondersteunt bij juridische thema's. In de jaren 2008 en 2009 werden verschillende workshops verricht om de organisaties te informeren en te versterken.

⁹ Confederación Nacional de Comunidades del Perú Afectadas por la Minería. (NL: Nationale Confederatie van Gemeenschappen in Peru Beïnvloed door de Mijnbouw)

VII. Activiteiten in 2010

1. GEZONDHEID

- Secoya verpleegkundige in Bellavista

Met de hulp van Putumayo en de provincie Oost-Vlaanderen kon Tomas Macanilla Levy de verplichte capacitaties volgen in Iquitos alvorens een contract te tekenen bij het ministerie voor Gezondheid. Hij begon te werken in de gezondheidspost in zijn gemeenschap Bellavista in augustus 2010 als eerste tweetalige en interculturele verpleegkundige.

Tot nu toe had de Peruaanse overheid altijd mestiezen aangesteld als verplegers in de Secoya gemeenschappen. Dit veroorzaakte een culturele en taalbarrière tussen de patiënten en de hulpverstrekkers. Vooral voor de kinderen, vrouwen en ouderen, die enkel hun moedertaal het *paj cocua* spreken, is de aanwezigheid van een tweetalige verpleegkundige van groot belang.

- Gezondheidspromotoren

In samenwerking met het Amazone Centrum voor Antropologie en Practische Toepassing (CAAAP), welke een brede ervaring heeft binnen het thema, heeft Putumayo Peru in december een eerste workshop over gezondheid georganiseerd voor Kichwa en Secoya jongeren. Deze ging over het recht op gezondheid en gemakkelijke oplossingen voor dagelijkse gezondheidsproblemen in de gemeenschap. De workshop werd ingericht dankzij de hulp van de provincie Oost-Vlaanderen.

2. ONDERWIJS

We zijn van mening dat de professionele opleiding van jonge inheemsen een onmisbare versterking is op lange termijn. Een echte lokale ontwikkeling is niet mogelijk zonder de vorming van professionelen uit de eigen bevolking, die in staat zijn een eigen model voor de ontwikkeling in hun gebied op te stellen en te realiseren.

In november ondersteunde Putumayo Peru het selectieproces van Secoya studenten voor hogere studies door hun organisatie OISPE. Met de hulp van de onderwijzers, organiseerde OISPE een algemeen examen, open voor alle studenten met een secundair diploma of in hun laatste jaar van het secundair. Het examen mat niet enkel het kennisniveau, maar ook hun motivatie en de manier waarop ze zich betrokken voelen bij het welzijn van hun bevolking. OISPE selecteerde uiteindelijk twee studenten: Ignacio Pacaya Vilchez en Tony Chota Polaco, die beiden besloten een opleiding 'landbouw en visvangst' te volgen aan het Technisch Instituut van El Estrecho. Putumayo Peru tekende daarenboven een overeenkomst met het Technologisch Instituut van El Estrecho waarin het instituut zich engageert om voor de twee jongeren een verblijfplaats te voorzien voor een jaar en om zes maanden te voorzien in hun voeding. Putumayo Peru kan dankzij de hulp van de provincie Oost-Vlaanderen zorgen voor het betalen van de inschrijving, het transport, het studiemateriaal en drie maanden voeding.

De Kichwa organisatie FIKAPIR is er nog niet in geslaagd een selectie-examen te organiseren, waardoor nog geen Kichwa student uitgekozen kon worden om hogere studies te beginnen. Toch vragen ook de Kichwa jongeren aan hun organisatie een dergelijke selectieprocedure te organiseren, om hen ook de mogelijkheid te geven hogere studies aan te vatten. Het blijft dan ook een doel in 2011 en op lange termijn om meer inheemse studenten aan de Alto Putumayo te ondersteunen.

3. ORGANISATIEVERSTERKING

Het Integraal Project 'Versterkingstraject voor de Kichwa en Secoya opdat zij de duurzame ontwikkeling van de Alto Putumayo kunnen bevorderen', gepland tot 2013, begon in januari 2010.

Het heeft als algemene doelstelling het behoud en de bescherming van de bossen en de biodiversiteit in het Alto Putumayobekken en van haar inwoners. Het specifieke doel is de versterking van de organisaties en inheemse leiders van de Alto Putumayo, opdat zij zelf de duurzame ontwikkeling in het gebied kunnen nastreven.

Die vier vooropgestelde resultaten zijn:

1. Versterkte inheemse leiders en organisaties;
2. Meer juridische zekerheid;
3. Kennis van de inheemse rechten en van rechten m.b.t. extractieve activiteiten en de manieren om ze te verdedigen;
4. Kennis van sleutelconcepten zoals klimaatverandering, biodiversiteit, natuurbescherming, beschermde natuurgebieden, REDD, natuurlijke rijkdommen.

Het integraal project heeft drie werkassen:

1. Versterkingstraject met focus op verkozen vertegenwoordigers, vrouwelijke leiders en jonge leiders.
2. Juridische opvolging en sanering
3. Netwerking en communicatie voor belangrijke thema's

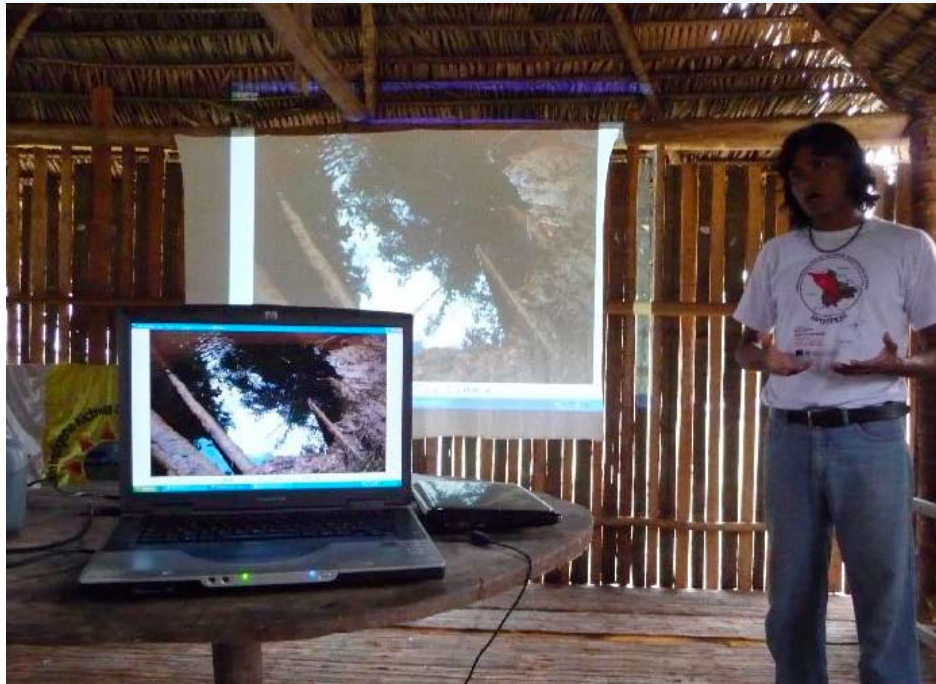
1. Versterkingstraject

In 2010 konden dankzij punctuele steun verschillende activiteiten worden georganiseerd in het kader van het versterkingstraject:

- Januari 2010: capacitatieworkshop over de thema's ontginning en inheemse rechten met de 15 inheemse leiders van de organisaties FIKAPIR, OISPE en ORKIWAN en specialisten van de ngo Derecho, Ambiente y Recursos Naturales (DAR) (gefinancierd door WWF Peru).
- Juni 2010: deelname in de herdenkingsactiviteiten voor Bagua in de stad Iquitos met twee afgevaardigden en uitwisseling tussen leiders uit andere gebieden en tussen regionale en nationale organisaties (gefinancierd door 11.11.11).
- Juni 2010: Putumayo Peru organiseerde een capacitatie voor de voorzitters van OISPE en FIKAPIR over interne organisatie en de organisatie van congressen, rechten van inheemse volkeren, identificatie van noden en voorstellen van mogelijke oplossingen en projecten voor de toekomst. Ook werd een informatieve workshop georganiseerd over het categorisatieproces van de ZRG en ontginningsactiviteiten.
- September 2010: reis naar de Alto Putumayo ter capacitatie en versterking door een commissie samengesteld uit specialisten van Putumayo Peru (advocaat, ingenieur, pedagoog), de antropoloog Alberto Chirif en inheemse leiders van andere federaties (FEDIQUEP¹⁰, AIDSESP). Zij faciliteerden en namen deel aan de jaarlijkse congressen van FIKAPIR en OISPE. Waren verder aanwezig: INDEPA (Instituto Nacional de Desarrollo de Pueblos Andinos, Amazónicos y AfroPerúano), SERNANP, de Ecuadoraanse ngo ICCA (Instituto de Capacitación y Conservación Ambiental) en de burgemeester van het district Teniente Manuel Clavero. Putumayo Peru nam deel met informatie

¹⁰ Federatie van Kichwa inheemsen van de Pastaza.

over de ZRG, de petroleumactiviteiten, interne organisatie en leiderschap. Tevens werd een consultatie verricht met betrekking tot het integraal project en werden de activiteiten van het voorbije jaar geëvalueerd (gefinancierd door Nouvelle Planète).

- September 2010: realisatie van een eerste minicongres met de Kichwa en Secoya jongeren gedurende de jaarlijkse congressen van FIKAPIR en OISPE. Het ging hier om basisconcepten met betrekking tot rechten van inheemse volkeren, natuurlijke rijkdommen, natuurbehoud, ontwikkelingsmodellen, identiteit, diversiteit en het politieke systeem in Peru. Zo wil Putumayo de jongeren betrekken bij het reflectieproces van de federaties en hen de mogelijkheid geven om een mening te vormen over de onderwerpen die hen aangaan. (gefinancierd door Nouvelle Planète).

- Voortdurende activiteit: Logistieke hulp voor communicatie en transport.
- Voortdurende activiteit: Informatie en facilitatie.
- December 2010: deelname van 4 jongeren aan de school voor jonge leiders van CONACAMI in Lima (gefinancierd door de stad Mechelen).
- December 2010: technische workshops in Iquitos met Kichwa en Secoya jongeren over de volgende thema's: de ontginningsactiviteiten, natuurwetgeving, inheemse rechten en erkenning van land, met culturele ontmoetingen en uitwisseling tussen jongeren van verschillende etnieën. Doel is om deze activiteit te herhalen aan de Alto Putumayo voor andere jongeren en inheemse leiders, wat uiteindelijk in februari 2011 plaatsvindt. (gefinancierd door de provincie Oost-Vlaanderen).

2. Juridische opvolging en sanering

- Na een lang administratief proces slaagde Putumayo Peru er in juli 2010 in om de raad van bestuur van OISPE opnieuw in te schrijven in de rijksregisters.
- In de maand augustus werden drie Kichwa gemeenschappen wettelijk ingeschreven (Nueva Esperanza, Yabuyanos, Miraflores).
- Op 16 december 2010, na een administratief proces van enkele jaren, werd de legalisatie van de inheemse federatie FIKAPIR afgerond.

3. Netwerking en communicatie voor belangrijke thema's

Putumayo Peru ondersteunt FIKAPIR en OISPE om hun invloed uit te breiden door: allianties met en hulp van andere organisaties, voornamelijk inheemse federaties, te zoeken; een platform te creëren voor hun opinies en eisen; artikels te publiceren in de lokale en nationale pers; goede relaties te onderhouden met leden van het Congres; opinies en eisen over te brengen naar de verschillende ministeries en overheidsorganen; en samen te werken met het Defensoría del Pueblo in Iquitos. Daarenboven is Putumayo Peru sinds januari 2010 actief lid van het Red de Incidencia Loretana, een collectief van organisaties en personen die zich engageren voor de inheemse rechten en het milieu in de regio Loreto. Door gezamenlijke en gecoördineerde actie wil men de Loretaanse bevolking sensibiliseren met betrekking tot relevante thema's. Via het RED werkt Putumayo nauw samen met andere inheemse organisaties en leiders, zowel op lokaal, regionaal als nationaal niveau.

Activiteiten met het Red de Incidencia Loretana in 2010

Putumayo Peru was in het bijzonder betrokken bij de activiteiten ter herinnering van Bagua (waaraan twee afgevaardigden van de Alto Putumayo deelnamen), bij de organisatie van het eerste regionaal debat met de kandidaten voor de regionale regering en bij de hulp voor de slachtoffers van de overstroming van de Marañónrivier. Gedurende de laatste maanden van 2010 nam Putumayo Peru deel aan de protestacties tegen de nieuwe boswet en aan een herinneringsactiviteit voor de veroordeling van de beschuldigden van Andoas.

Activiteiten met betrekking tot de Zona Reservada de Güeppí en het lote 117

Met de financiële ondersteuning van 11.11.11 organiseerden de voorzitters van FIKAPIR en OISPE op 9 juni 2010 een persconferentie samen met de voorzitter van de Regionale Organisatie van de Inheemse Volkeren van het Oosten (ORPIO) en met de voorzitter van de Inheemse Kichwa Federatie van Pastaza. De voorzitters van de Alto Putumayo drongen er bij de autoriteiten op aan om hun verantwoordelijkheid te nemen tegenover de definitieve categorisatie van de Zona Reservada de Güeppí en de opdeling in lotes van het grondgebied van de Secoya en Kichwa van de Alto Putumayo zonder voorafgaande raadpleging. Hun bijdrage werd uitgezonden door Radio Voz de la Selva en verscheen in de krant La Región.

Beïnvloeding van bevoegde autoriteiten via brieven, verklaringen, bekendmakingen, enz.

VIII. Samenwerking met overheden en andere organisaties

Putumayo moedigt de samenwerking aan tussen organisaties en overheids- of andere instellingen die actief zijn in de regio van de Alto Putumayo en met organisaties die actief zijn in de verdediging van de inheemse volkeren en het Amazonegebied. Dientengevolge werkt Putumayo Peru samen met:

- De betrokkenen in het trinationaal project CEDIA, WWF Peru, AIDSESEP en SERNANP (cf. supra)
- SERNANP en het bestuur van de ZRG: de overheidsinstelling verantwoordelijk voor het beheer van de beschermde natuurgebieden. SERNANP en het bestuur van de ZRG zijn belangrijke autoriteiten in de regio
- ORPIO: de Organización Regional de los Pueblos Indígenas del Oriente-ORPIO verenigt 24 inheemse federaties van Loreto; FIKAPIR en OISPE zijn aangesloten bij deze regionale organisatie
- De burgemeester van de gemeente Teniente Manuel Clavero
- De instellingen en autoriteiten van de regionale regering

- Pedagogische instellingen

- De deelnemers aan het RED DE INCIDENCIA LORETANA: via dit netwerk werkt Putumayo Peru samen met verschillende organisaties van de civiele maatschappij en met inheemse federaties. Onder de deelnemers bevinden zich: IBC, CAAAP, Red Ambiental Loretana, FORMABIAP, Alberto Chirif (antropoloog), DAR (Derecho, Ambiente y Recursos Naturales), Solsticio Perú, WWF Peru, CEDIA, SHINAI, enz.

- De 'Defensoría del Pueblo'

IX. Samenwerkingsakkoorden

Sinds haar oprichting werkt Putumayo Peru nauw samen met vzw Putumayo, wat onder andere financiële ondersteuning behelst en aan wie Putumayo Peru rekenschap aflegt voor de fondsen verkregen via deze organisatie. Vzw Putumayo is een Belgische vereniging zonder winstoogmerk, opgericht in 2002 en geregistreerd sinds 2004, welke zich als doel stelt de volkeren aan de Alto Putumayo te ondersteunen via de versterking van Putumayo Peru. Vzw Putumayo dankt haar werking aan de vrijwillige inzet van een groep jonge professionelen en bijna afgestudeerden. Het verzamelt fondsen via de organisatie van eigen activiteiten, zoals de verkoop van artisanat, workshops in Belgische scholen, kerstmarkten, enz. Het is de belangrijkste donateur vanwege haar voortdurende engagement. Haar donaties maken de betaling van vaste kosten mogelijk, zoals de premies voor medewerkers, de huur van een kantoor, enz. Vzw Putumayo heeft een permanente vertegenwoordiger in Iquitos en zendt vrijwilligers die zich minstens zes maanden willen inzetten. Vzw Putumayo is zodoende de belangrijkste bondgenoot van Putumayo Peru.

In 2010 werkte Putumayo Peru in samenwerkingsverband met:

- 11.11.11 Peru – Financiering van de organisatieversterking
- WWF Peru – Financiering van de organisatieversterking
- Nouvelle Planète – Financiering van de organisatieversterking
- CONACAMI – Coördinatie van de deelname aan de leidersschool

Via vzw Putumayo, werkt Putumayo Peru samen met de volgende Belgische entiteiten:

- Provincie Oost-Vlaanderen – Financiering van het onderwijsproject/ capaciteit
- Stad Mechelen – Financiering van het onderwijsproject/capaciteit
- Sint Lodewijkscollege Brugge
- Parochiale werking Leest (Mechelen)
- Gemeente Merelbeke
- WIZA
- BVBA by2.be

X. Financieel overzicht 2010

Putumayo Peru is steeds op zoek naar bijkomende fondsen en dient zowel bij Peruaanse als bij Belgische en internationale financierende organisaties projectvoorstellen in. Putumayo Peru kan voorlopig niet rekenen op structurele inkomsten, maar realiseert haar projecten met stipte bijdragen van verschillende donateurs.

In 2010 had Putumayo Peru de volgende inkomsten:

Inkomsten 2010 (soles)	Inkomsten 2010 (euro)	Donateur
61.398,38	17.542,39	Vzw Putumayo <ul style="list-style-type: none"> • Activiteiten en verkoop artisanat • Giften • Gemeente Merelbeke • Stad Mechelen • Oost-Vlaanderen • WIZA • Sint Lodewijkscollege Brugge • Parochiale werking Leest (Mechelen)
13.398,00	3.828	WWF Peru
2.322,00	663,42	11.11.11 Peru
9.473,75	2.706,78	Nouvelle Planète
Inkomsten 2010 (soles)	Inkomsten 2010 (euro)	
86.592	24.740,59	
Uitgaven 2010 (soles)	Uitgaven 2010 (euro)	
86.592	24.740,59	

XI. Vooruitzichten 2011

1. Onderwijs

Dankzij de steun van de provincie Oost-Vlaanderen kunnen in 2011 2 Secoya studenten hogere studies volgen aan het Technisch Instituut van El Estrecho. De doelstelling voor 2011 is om meer fondsen te verzamelen om Kichwa en Secoya studenten van de Alto Putumayo de kans te geven een opleiding te volgen. Putumayo Peru beschouwt de vorming van deskundigen binnen de eigen bevolking als een noodzaak voor een duurzame lokale ontwikkeling op lange termijn.

2. Gezondheid

In 2011 zullen verder inkomsten worden gezocht om meer gezondheidspromotoren en tweetalige verplegers op te leiden.

3. Organisatieversterking

In 2011 begon de tweede fase (2011-2013) van het Integraal Project dat zich zal ontplooiën door middel van een aantal activiteiten tot organisatieversterking, rekening houdend met de ontoegankelijkheid van het werkingsgebied, de hoge transportkosten en het dagelijks leven in de gemeenschappen. De meerderheid van de activiteiten richt zich tot drie specifieke doelgroepen: vrouwen, jongeren en verkozen leiders. De methodologie wordt aangepast naargelang de doelgroep. De drie voornaamste thema's zullen zijn: (i) interne organisatie en leiderschap (breed thema met subthema's zoals: beheer van statuten, communicatie, inheemse rechten, basiskennis administratie, beheer van fondsen, identificatie van noden en projectvoorstellen, legaliteit en territorialiteit, enz.); (ii) natuurbehoud en alternatieve modellen tot duurzame ontwikkeling, communale reservaten (co-administratie en masterplannen); (iii) ontginningsactiviteiten en hun gevolgen voor milieu en maatschappij. Bij al deze activiteiten worden uitwisseling en ontmoetingen tussen ervaren inheemse leiders als prioriteiten vooropgesteld.

Naast deze activiteiten tot organisatieversterking is het nodig om opvolging te voorzien in informatieverstrekking en juridische opvolging.

Putumayo Peru tekende voor de realisatie van de tweede etappe van het Integraal Project een overeenkomst met de Belgische ngo Groenhart en met het Vlaams Fonds Tropisch Bos, welke een deel van de activiteiten zal financieren.